

ದಹಲಿಯ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟದ ತೀವ್ರತೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಚಿತ್ರ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಗಂಟೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

ಉದ್ಯಮಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗಳೇ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರಕಿದೆ. ಅವರೇನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 33 ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಂಡಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 49ರಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗ ಖಾಲಿ ಇರುವುದು ನಿಜ.

ಜಲಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯಿದೆಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತಂದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಸರಿಯಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ನಗರದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ತ್ಯಾಜ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಇದೇಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ? ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅಥವಾ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನವರು ಕೇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಅದರ ಲಭ್ಯತೆ ಏಕೆಲ್ಲ?

ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಕಾಯಿದೆ ಇದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪಾಲನೆ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. 1981ರಲ್ಲೇ ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ತಡೆ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಅದಾದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಅನಿಲ ದುರಂತ ಭೋಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅದು 1986ರ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾಯಿದೆ ಜಾರಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದರ ನಿರ್ದೇಶನಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಲಾಬಿಗೆ ಮಣಿದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ಗಂಟಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನರಿತೋ ಏನೋ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನೊಂದ ಜನರ ಅಹವಾಲು ಕೇಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿತು. ಕೇರಳದ ಪ್ಲಾಚಿಮಾಡದಲ್ಲಿ ಕೋಕಕೋಲ ಕಂಪನಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೇ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿತು. ಜನರ ಅಹವಾಲಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ತೆಲಂಗಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಪಟನ್‌ಚೇರು ವಿದ್ಯಮಾನ ಬೇರೆಯದೇ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಲಯ ಕಳೆದ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಅಸಮರ್ಪಕ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ ನೆಲ-ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಭೇಟಿಯ ನಂತರವೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಿಲ್ಲ. 'ಗಂಗಾ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ'ಗೂ ಇದೇ ಗತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಸಿದೆ. ನದಿಯ ಹರಿವಿನ ಹಲವು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೊರಿದು ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಸಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಘಟಕಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರ ಅತೀ ಜರೂರತೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವವರಾರು?

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸದೃಢ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕರಾರುವಕ್ಕಾದ ದತ್ತಾಂಶದ ಲಭ್ಯತೆ ಎಲ್ಲಿ? ಯಾರ ಬಳಿ ಇದೆ? ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾದರೆ, ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ. ಇವು ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಇರದೆ ದೂರ ದೂರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದಾಗುವ ಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆಯಲು ಅಥವಾ ತಪಾಸಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ನಗರೀಕರಣದ ಬಿಸಿ

ಭೂಮಿಯ ಕೇವಲ ಶೇ. 1ರಷ್ಟು ಜಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವ ನಗರಗಳು ಜಗತ್ತಿನ ಒಟ್ಟು ಇಂಗಾಲದ ಶೇ. 75ರಷ್ಟು ಪಾಲನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ವಾಯುಗುಣ ಪ್ರಕೋಪಕ್ಕೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದ ಅನನುಕೂಲಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತಿವೆ. ವಿಶ್ವದ ಹತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯಯುಕ್ತ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಪೈಕಿ 7 ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಕಣ್ಣರಿ, ಉಸಿರಾಟದ ತೊಂದರೆ, ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಸೋಂಕು, ಬಂಜೆತನ, ಕುರಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಶಕ್ತಿಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 10 ಲಕ್ಷ ಜನ ವಯಸ್ಕರು ಮತ್ತು 1.6 ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶೇ. 3ರಷ್ಟು ಜಿಡಿಪಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭರಪೂರ ಮಳೆ ಬಂದು ಕಾಲುವೆ ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಬಡಾವಣೆಗಳ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ, ಬಳಸುವ ನೀರಿಗೆ ಹಾಹಾಕಾರ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರಗಳಾದ್ಯಂತ ಹಸಿರು ಮಾಯವಾಗಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ನೆಲ-ಕಟ್ಟಡಗಳೇ ಆವರಿಸಿರುವುದರಿಂದ, ನೀರು ನೆಲಕ್ಕೆ ಇಂಗದೆ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟವೂ ಏರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಳೆ ನೀರು ಕೊಯಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕೆರೆ, ಹೊಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿಗಿಂತ